MAH/MUL/03051/2012
ISSN-2319 9318

Issue-20, Vol-07, Oct. to Dec.2017

Vidyawarta®

International Multilingual Research Journal

Vidyawarta
UGC
Jr.No.62759
UGC Approved Refereed Journal

Editor
Dr.Bapu G. Gholap

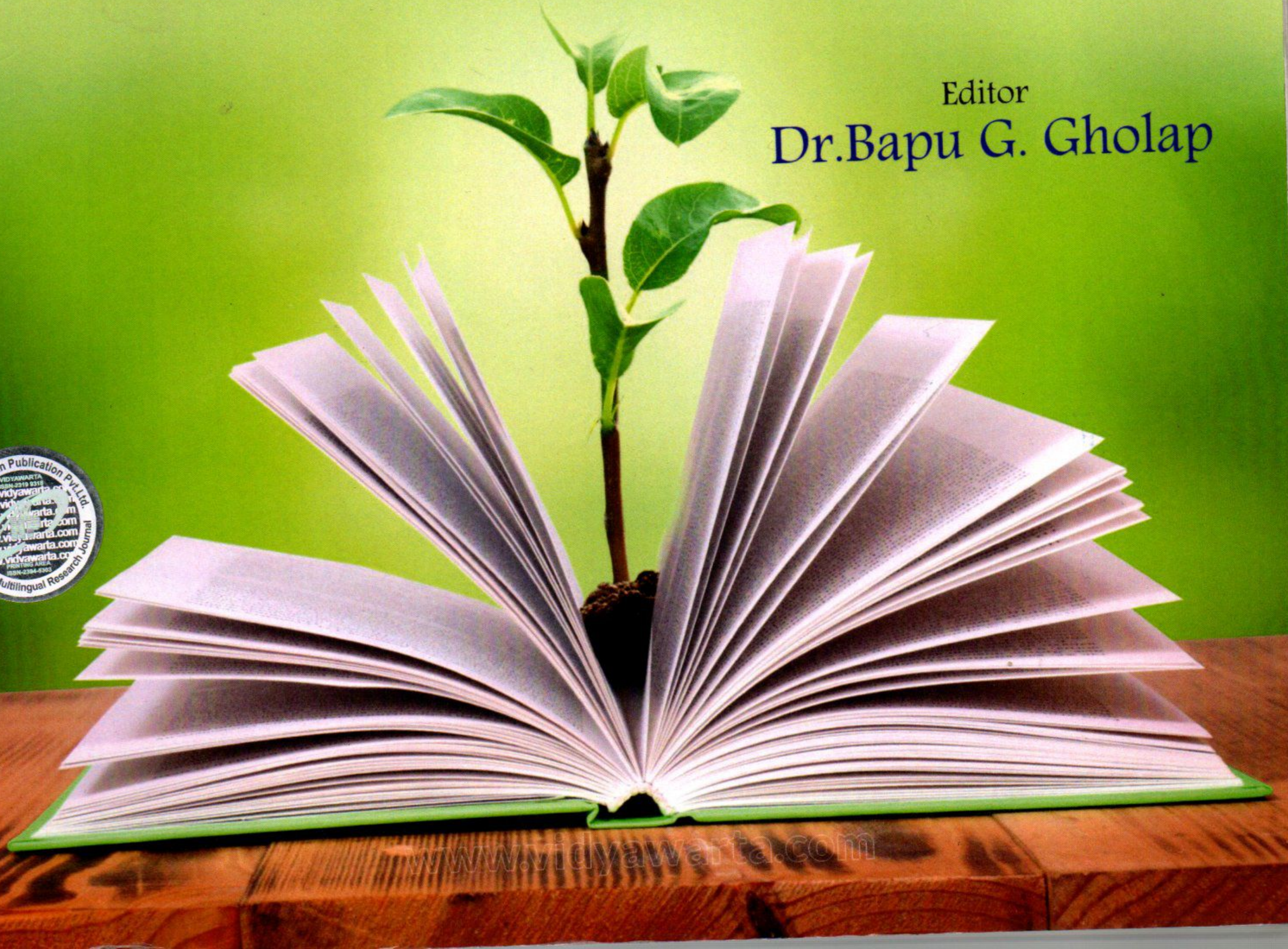

|| Index ||

1) Teacher Empowerment in Digital Era
T.Bindu—Dr. K. Rajagopalan, Coimbatore || 09

2) INCLUSIVE EDUCATION FOR DIFFERENTLY ABLED STUDENT WITH SPECIAL REFERENCE....
Nilotpal Chakravarty, Gauhati || 15

3) CULTURAL ASPHYXIATION OF DALITS & THEIR RECLAMATION WITH REFERENCE TO....
Dr. Gautam Ambhore, Chikhli, Dist. Buldana || 20

4) MUSIC LEARNING OF MENTALLY RETARDED CHILDREN IN THE SPECIAL SCHOOLS
Kaur Naseeb, Chandîgarh. || 25

5) Vivekananda's Scheme of Intuitive Mind: A Psycho-philosophical Analysis
Alok Ranjan Khatua, West Bengal. || 27

6) Ideological Differences in the Notions occupied the Thoughts of.....
Kumar Nalin, Haldwani (Nainital), Uttarakhand || 32

7) A STUDY OF EDUCATIONAL INTEREST OF GIRL STUDENTS STUDYING AT SECONDARY LEVEL
Dr. Lalima—Ms Monica Gautam, Lucknow || 37

8) THE USAGE OF TRADITIONAL BLOCK PRINTING TECHNIQUE ON TEXTILES AND....
Pradeep Mandal—Niraj Jaiswal—Dr. Bhavana Sharma, M.P. || 42

9) A Study of Job Satisfaction among Secondary School Teachers
Muktar Rashid Shaikh, Amravati. || 51

10) Historical ties between India- South Africa: a special reference of Apartheid Policy
B. L. Nagda, Udaipur, (Rajasthan) || 54

11) Use of Social Media in Libraries
Noor Bano, Lko || 58

12) Child Sexual Abuse: National & international Perspectives
Miss. Rekha Pahuja, Jalgaon. || 61

13) An Overview of Personal Income Tax Slab Rate In India
DilipKumar K. Parmar, V.V.Nagar || 66

14) AGRICULTURAL MARKETING IN INDIA
Dr. Patil Bhagwan Shankar, Sangli, M.S. || 70

www.vidyawarta.com/03 — http://www.printingarea.blogspot.com

15) AGRICULTURAL DISTRESS AND FARMERS SUICIDE || 76
Dr. Sou. Parvati Bhagwan Patil, Hupri, Kolhapur

16) EFFECT OF PHYSICAL ACTIVITY PROGRAMMEON AGE GROUP 13 TO 16 YEAR...... || 80
Dr. Savita Phalke, Pune

17) Cyber Terrorism And Its Impact on India's Security || 83
Promila, Kurukshetra.

18) A STUDY OF THE STATUS OF PHYSICAL RESOURCES IN ELEMENTARY SCHOOLS: AN.... || 90
Aruna Singhal—Dr. GyanendraNathTiwari, Noida

19) The role of Consumer protection act 1986 for protection of consumers of Indore District || 95
DR. R. B. Gupta— DR. NILOFAR QURESHI, Indore (M.P.)

20) A CRITICAL STUDY OF CROSS- BORDER DISPUTES AND TENSIONS BETWEEN.... || 99
Dr A. K. Tyagi—Mr. Javid Maqbool Shah, Gwalior M.P.

21) Development of Student Alienation Scale || 104
Dr. Abha Sharma, Lucknow

22) The Maoist Challenge for India's Internal Security || 112
Sunil Kumar, Rohtak Haryana

23) Woomesh Chandra Bonnerjee: The Prophet of Representative Democracy in India || 116
Dr. Viplav, Bulandshahr

24) A COMPARATIVE STUDY OF FINANCIAL PERFORMANCE OF ONGC LIMITED & GAIL.... || 123
Sadamhusen M. Timbaliya, Gujarat

25) Cognitive Benefits of Reading Fictions And Non-Fictions || 130
Warad Manisha A.

26) REVAMPING EDUCATION STRATEGY: NEED FOR INNOVATIVE LEARNING || 133
Prazy Walia, Chandigarh

27) महाराष्ट्रातील हवामान आणि मृदेचे प्रकार || 137
प्रा. बोबडे बी. बी., बीड (महाराष्ट्र)

28) जागतिकीकरणातील मराठी कादंबरी || 140
प्रा. देविदास शिंदे, दिंडोरी, जि. नाशिक

www.vidyawarta.com/03 http://www.printingarea.blogspot.com

29) बालकांच्या शारीरिक विकासावर मैदानी खेळा अभावी होणारा परिणाम
डॉ. सीमा पंजाबराव भुईभार, अमरावती || 143

30) ग्रामीण भागाच्या विकासामध्ये विविध शासकीय योजानांचे योगदान
प्रा.डॉ.एन.एन.धोंडगे, परतवाडा, जि.अमरावती. || 145

31) केशवसुतांचा सृष्टीमध्ये दिव्यत्वाचा शोध
डॉ. आनंद वसंत डुडूल, जि. अमरावती || 150

32) नोटबंदी वरिल परिणामांचा चिकीत्सक अभ्यास
प्रा. डॉ. हिप्पळगावकर आर.ए.,माहूर जि. नांदेड || 153

33) बुध्दाची स्त्रीविषयक भूमिका
हेमा कऱ्हाडे || 156

34) व्यापारी बँकांचे कृषी विकासामध्ये योगदान
प्रा. डॉ. दिलीप का. खुपसे, जि. यवतमाळ || 160

35) वस्तू व सेवाकर नवीन करप्रणाली : एक दृष्टिक्षेप
प्रा.डॉ. अशोक नामदेव ससाणे, ता. मुळशी, जि. पुणे || 163

36) महिलांविषयक कायदे
प्रा.डॉ. वानखेडे उमाकांत ज्ञानोबा, परळी-वैजनाथ जि.बीड || 167

37) जैन दर्शन में संलेखना
डॉ० प्रवीण कुमार गुप्त, कुशीनगर (उ०प्र०)। || 171

38) भारत में महिला सशक्तिकरण: युगीन आयाम
रविकान्त प्रसाद, हजारीबाग़ || 176

39) गहराता सांस्कृतिक संकट और नामवर सिंह
डॉ.मनोज कुमार शुक्ल, कोलकाता (प.बंगाल) || 183

40) नैषधीयचरित के आधार पर समकालीन नगर नियोजन पद्धति का.........
डा० मधु सिंह, झूँसी, इलाहाबाद || 186

41) बालमुकुंद गुप्त के आलोचनात्मक निबंध प्रासंगिकता एवं प्रश्न
तारावती, चण्डीगढ || 188

42) जिला सहकारी बैंक लि.सिद्धार्थनगर 'अ' की समस्याएँ एवं सुझाव
डॉ.नीरज कुमार सिंह, गोरखपुर || 192

www.vidyawarta.com/03 | http://www.printingarea.blogspot.com

31

केशवसुतांचा सृष्टीमध्ये दिव्यत्वाचा शोध

डॉ. आनंद वसंत डुडूल
सहयोगी प्राध्यापक आणि मराठी विभाग प्रमुख,
कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,
चिखलदरा, जि. अमरावती

****

सृष्टीमध्ये दिव्यत्वाचा शोध कवी केशवसुत सतत घेताना दिसतात. त्यांनी एक दिव्य कल्पिले आहे. हे दिव्यत्व त्यांना आपल्याकडे खेचते. कवीला त्याचा वास सृष्टीच्या सौंदर्यामध्ये आहे, असेही जाणवते.

दिव्यशक्तीनें स्फुरे गंध पुष्पी
रंग खुलतीही तिने इन्द्रचापी
सृष्टिमाजी जें रम्य असे कांही
तीच कारण त्या शक्तीं असे पाही
पुष्पामध्यें प्रकट होय न जें जराही
सृष्टीतं एकहि रहस्य असें न कांही;
ज्याचा ध्वनी न उमटे खग कूजितांत
नही निगूढ इतिहास असा जगांत

सृष्टीमधील सौंदर्य अढळ आहे कारण ते दिव्यत्व संबद्ध आहे. केशवसुत ही व्यक्ती मात्र या सौंदर्यापासून वंचित आहे. एखाधे निरागस बालक जे फुले, तारका किंवा दवाचे तुषार या सारखे मुग्ध असते ते या सौंदर्याशी सुसंवाद साधू शकते. म्हातारी पाहून बालिका सुखावते. तर कवीला परात्मता अस्वस्थ करते. ही म्हातारी अज्ञातामधला मूर्त ध्वनी आहे एवढेच त्याला जाणवते पण या ध्वनीचे आकलन होत नाही. हे आकलन झाले तर जगातील अंधार लोपविता येतील अशी भाषा कवी करतो.म्हणजे या दिव्यत्वाच्या ओढीचे हेही एक परिणाम आहे. जे नको ते बदलविण्यासाठी, जे हवे ते मिळविण्यासाठी त्याला दिव्यत्व हवे आहे. पण ते प्राप्त होत नाही.

वयस्या, गाते ही मधुघनरवें सृष्टि मधुर
कसा गाऊं तीच्या पुढति वद मी पामर नर?

सृष्टि आणि कवी यामध्ये असे अंतर निर्माण होते. दिव्य पुष्पाला स्पर्श करण्याचेही कवीला भय वाटते. तुज मजमध्ये रूंद दरा जाणवतो. व्यक्ती केशवसुत हया दिव्यत्वापासून वंचित असली तरी कवी केशवसुतांना अत्यल्प काळासाठी का होईना हे दिव्यत्व जाणवते. केशवसुतांच्या काव्यजाणिवा फार सजग आहेत. कवी म्हणून त्यांचा आत्मविश्वास मोठा. *प्रतिभा ही काव्यशक्ती दिव्य अंश धारी आहे. अत्यद्भुत* गूढ शक्ती दैत्यांचे बल व देवत्ही प्रसवणारी आहे. देवांची जननी आहे. त्यामुळेच एरवी दुर्मुखलेली चर्या? असलेला हा कवी

अशी असावी कविता, फिरून
तशी नसावी कविता, म्हणून
सांगावयास कोण तुम्ही कवीला
अहात मोठे? ———

हा सवाल करू धजतो.

या प्रतिभेमुळे धोंड्यातुनि आरपार पाहण्याची क्षमता लाभते. आपण देवाचे लाडके असल्याची खात्री पटते. या प्रतिभेच्या, काव्यशक्तीच्या जोरावर तेजाच्या उगमाकडे दिव्य ठिणगी आणण्यासाठी कवी प्रयत्न करतो. हेतू हाच की कभिन्न काळा अंधार दूर सारावा.

काही सुंदर देखिलें, खचित मी, यामाजि शंका नसे!
हा! हा! हे जर सर्व भास धरता येतील मातें, तर
पृथ्वीचा सुरलोक की बनवुनी टाकीन मी सत्वर!

या दिव्यत्वाचे अपार सामर्थ्य असल्याने पृथ्वीचा सुरलोक बनविण्याची आकांक्षा कवी करतो. परंतु कार्व्योमी ओसरताच हे दिव्यत्वाचे भास नाहीसे होतात. आकाची हाक त्रस्त करते. व्यावहारिक जीवन वरचढ ठरते. या दिव्यत्वाची ओढ, अपरस्तर गाठण्याची त्यांची ऊर्मी हे एक तथ्य, तर दुसरे म्हणजे हे दिव्यत्व आणि व्यावहारिक जीवन यांचे, दोन ध्रुवांचे असते, तसे नाते आहे, ही धारणा, व्यावहारिक जीवनाबद्दल कमालीची निराशा. त्यातून ही दिव्यत्वाची ओढ. पण दिव्यत्व प्राप्त न होणे, केवळ क्षणापुरते जाणवणे यातून कधी कधी पलायनवाद निर्माण होतो.

मीहि कशाला येथ रहावे?